

4. טיפול בשורש

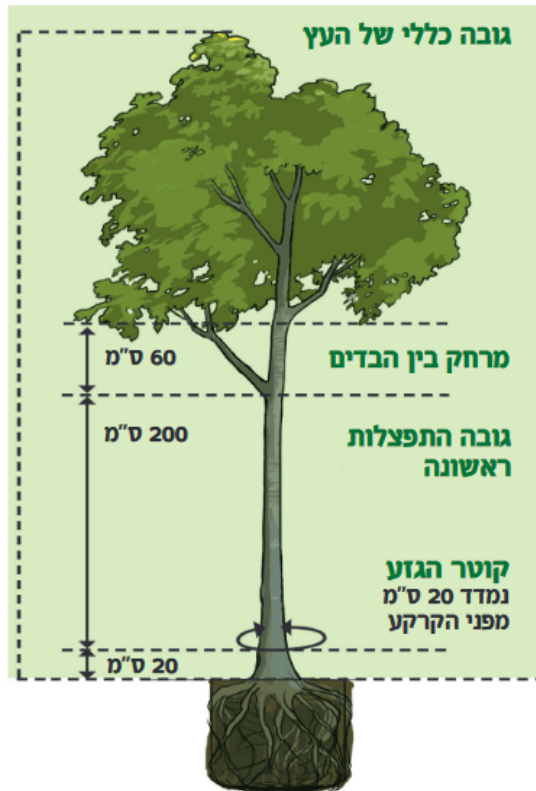
א. מערכת השורשים של השתיל תהיה מלאה באופן מאוזן וללא הסתלסלות. יש לבדוק נוכחות יונקות לבנות וחיוניות ולוודא שאין סלסול שורשים במדגם של 1:100-1:10, לפי גודל ההזמנה ושיקול הדעת.

ב. שורשים שחרגו מהמכל, יקוצצו באופן שוטף 2-3 פעמים בעונה, לפחות שבועיים לפני הוצאת השתיל מהמשתלה.

ג. נפח המצע יהיה 90% לפחות מנפח השק או המכל, ויונח? כך שלא יכסה את צוואר השורש.

ד. על השתיל להשתרש היטב במכל, כך שבנענוע הגזע, יזוז הגוש כמקשה אחת.

מדדים בעיצוב העץ במשתלה

א. דרישות כלליות

- ניקיון:** השתיל ושורשיו יהיו נקיים מפגעים, ממחלות וממזיקים, מחורים, מסדקים ומשבירות. כמו כן, המצע יהיה נקי מעשבים ומצמחים זרים.
- איכות השתיל**
 - עלוות השתיל תהיה בגודל, בצורה ובצבע האופייניים, ללא סימני עקה או סימני מחסור במים ובחומרי הזנה.
 - יש להלבין את כל העצים המוצאים מהמשתלה (אלא אם נדרש אחרת).
 - בשתיל מורכב יהיה מקום האיחוי בין הכנה לרוכב מלא וחלק. אם לא נדרש אחרת, גובה ההרכבה יהיה עד 20 ס"מ מצוואר השורש.
- פצעי הגיזום**
 - החתך יהיה חלק, ללא קילוף ושכירת קליפה.
 - פצעי הגיזום שעל הגזע יהיו ביחס של 1:4 מרבית שטח הפצעים יהיה מוגלד ומאוחד.
 - פצעים שקוטנם רב מ-10 מ"מ יימרחו במשחת גיזום.
 - גזע העץ יהיה חלק מזיזים שנוצרו בעטיו של גיזום בלתי תקין.

סטנדרט ["תקן"] שתילי עצים לגינון הינו עדכון של חוברת "הגדרת תקנים לשתילי גנות ונוי" משנת 2000.

הסטנדרט המוצע הינו שיפור של הסטנדרט הקודם שהוכן ע"י צוות מקצועי המורכב משתלנים, מדריכים, קבלנים, ואנשי מקצוע נוספים.

נטיעת שתילי עצים בגינון הציבורי והפרטי העונים לסטנדרט הכרחי/נדרש כדי לשפר את הנוף הגבוה בישראל וליצור שפה אחידה בין המתכנן, המזמין, המבצע [גן או קבלן] והמפקח.

הדרישה לנטיעת שתילי עצים על פי הסטנדרט מופיעה גם כתנאי הכרחי במפרט לביצוע גן פרק 41 בהוצאת משרד הביטחון.

סטנדרט העצים מורכב מחמישה מדדים עיקריים - גובה כללי של העץ, קוטר הגזע ונפחו, גובה הזרוע הראשונה מהקרקע, קוטר הגזע בגובה 20 ס"מ מפני הקרקע, מספר ענפי שלד של העץ במרחק של לפחות 60 ס"מ בניהם. בעץ העונה לסטנדרט חייבים להתקיים כל חמשת התנאים.

הקפדה על איכות שתילי העצים תסייע לנו לקדם את עצי הנוי בארצנו.

כל התנאים חייבים להתקיים - קוטר, עומק, נפח גוש השורשים.

בגודל 9 נפח גוש השורשים המינימלי 72 ליטר, אחרת זה לא גודל 9

טבלת הגדלים לשתילי עצים לנוי

כינוי הגודל ("סטנדרט")	קוטר גוש השורשים המינימלי (מ')	עומק גוש השורשים המינימלי (מ')	נפח גוש השורשים המינימלי (ליטר)	קוטר הגזע הנמדד בגובה 20 ס"מ*	מספר ענפי שלד מינימלי	גובה עץ מינימלי (מ')
גודל 7	0.3	0.35	25	25 מ"מ	1	2.3
גודל 7.5	0.3	0.35	25	35 מ"מ	1	2.5
גודל 8	0.4	0.4	50	40 מ"מ	2	3
גודל 8.5	0.4	0.4	50	50 מ"מ	2	3.3
גודל 9	0.5	0.5	72	63 מ"מ	3	3.5
גודל 9.5	0.5	0.5	72	75 מ"מ	3	3.8
גודל 10	0.6	0.5	140	90 מ"מ	3	4
גודל 10.5	0.65	0.5	165	100 מ"מ	3	4.3
גודל 11	0.7	0.6	230	125 מ"מ	4	4.6

*הערה: במינים בעלי גזע מעובה, כגון מיני כורזיה ובריקטון, קוטר הגזע אינו פרמטר מייצג.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר
שירות ההדרכה והמקצוע
אגף פרחים והנדסת הצומח, גננות ונוי

הגדרת סטנדרטים ("תקנים") לשתילי עצים לגננות ולנוי, 2016

יוסי בן-שחר, לילך רובין,
ישראל גלון, אביגיל הלר

עצים עבורם הטבלה תקפה באופן חלקי עצים שאופי צמיחתם צירי (Excurrent):

בעצים אלו אין מעצבים כלל את העץ. הגיוס היחיד שניתן לבצע הוא הרמת הנוף, לפי הצורך.
הנתונים בטבלת הגדלים המופיעה לעיל, רלוונטיים גם לקבוצת שתילים זו, למעט העמודה המתייחסת לגובה העץ.
עצי תרבות וחורש ים-תיכוניים המעוצבים כשיחים (מרוכי גזעים) או בעיצוב אחר, כמו כליל החורש, אלון מצוי וחורב מצוי
עצים אלו יכולים להיות מעוצבים באופן טבעי על כמה גזעים או שהם יהיו בעלי בדים נמוכים. באופי גידול זה נתייחס לעצים כאל שיחים, ולכן טבלת הגדלים המופיעה לעיל, אינה רלוונטית עבורם. במפרט של הזמנת השתיל במשתלה ניתן לאפיין מכמה היבטים: הגדרת מספר בדים, גובה הבדים והמרחק ביניהם.

סימון השתיל

- א. הסימון יהיה צמוד לשתיל; הכתוב יהיה עמיד למים ולקרנת השמש.
- ב. הסימון יכול את שם השתיל על פי רשימת צמחי הנוי בישראל שבהוצאת תחום הנדסת הצומח וגנים בוטניים בשה"מ.
- ג. פירוט נוסף, כמו שם הזן, צבע הפרח, מקור מיוחד יירשם על פי דרישה.
- ד. בשתילים מורכבים הסימון יכול את שם הכנה ואת שם הרוכב.

מומלץ להגיע למשתלה לבחירת השתילים ולבחינת התפתחותם.

ה. יש לוודא מול המשתלה כי לאחר הסרת השק או המכל או יריעת הפוליפרופילן, לא יתפורר גוש השורשים ואפשר יהיה לשתלו בשלמותו.

- ו. אין לשתול את השתיל טרם הסרת היריעה או המכל. במקרה שגוש השורשים עטוף בבד יוטה, ניתן לשתול את השתיל בעודו עטוף בבד זה.
- ז. בשתיל הנמכר ישירות מהקרקע יהיה היחס בין קוטר גוש השורשים לקוטר הגזע (בגובה 20 ס"מ מצוואר השורש) לפחות 10 ל-1.

ב. גיוס ועיצוב העץ במשתלה (איור בהמשך) עבור כלל העצים

1. גזע העץ: מוביל מרכזי זקוף וברור (לא קטום).
2. גובה ההסתעפות של ענף שלד ראשון: לפחות 2 מ' (אלא אם נדרש אחרת).
3. מרחק בין ענפי השלד העיקריים (בדים): 60 ס"מ לפחות (אלא אם נדרש אחרת), ורצוי שלא יקוצרו.
4. ענפי השלד העיקריים: יפנו לכל כיווני השמים ויהיו בכיוונים מאוזנים.
5. זוויות ענפי השלד: יהיו רחבות, לפחות 40 מעלות, אלא אם כן נדרש אחרת.
6. ענפים צדדים זמניים (המיועדים לדילול): יקוצרו בכ- 50%-70%.
7. קשירה לבמבוק: הקשירה תיעשה באופן כזה שלא ייגרם חיגור בגזע.
8. שאר המדדים מופיעים בטבלת הגדלים שלהלן.